

SETO, VÖRU, MULGI JA TARTU KEEL LÕUNAEESTI PIIRKONNAKEELEKS

Seto keel ja võru keel, samuti mulgi keel ja tartu keel peavad olema riiklikult tunnustatud, sest ilma seadusliku toeta võib lõunaeesti keel hääbuda.

Viime keeleseadusesse seto, võru, mulgi ja tartu keele lõunaeesti piirkonnakeelena!

Lõunaeesti keel on põliskeel, väga vana ja auväärne piirkonnakeel. Seda on edasi antud põlvest põlve ning setod ja võrokese soovivad oma keele edasi anda ka tulevastele põlvedele. Kuna ainult kodude baasil ei ole see kaasajal enam võimalik, seepärast tunnevadki setod ja võrokese suurt muret unikaalse keele säilimise pärast. Seto keel ja võru keel, samuti mulgi keel ja tartu keel peavad olema riiklikult tunnustatud, sest ilma seadusliku toeta võib lõunaeesti keel hääbuda.

Setod ja võrokese on Tartu Ülikooli ja Eesti Keele Instituudi keeleteadlaste ekspertarvamustele toetudes teinud ettepaneku tunnustada Eesti Vabariigi keeleseaduses seto ja võru keelt lõunaeesti piirkonnakeelena. Kogukonnad ja keeleteadlased on teinud korduvalt vastavaid ettepanekuid, kuid kahjuks ei ole haridus- ja teadusministeeriumis koostatud keeleseaduse muutmise eelnõus nendega senini arvestatud.

Allkirjastades selle petitsiooni toetad Seto Kongressi Vanemate Kogu ja Võrokeste Kongressi Vanemate Kogu taotlust :

1. Täiendada keeleseaduse § 3 lõikega 4 järgmiselt: (4) Riik toetab lõunaeesti keele kaitset, kasutamist ja arendamist. Lõunaeesti keel, mis koosneb mulgi, seto, tartu ja võru keelest, on Eesti põline piirkonnakeel.
2. Täiendada keeleseaduse § 5 lg 1 sõnastust: (1) Iga muu keel peale eesti keele, lõunaeesti keele ja eesti viipekeele on võõrkeel.
3. Lisada rahvastikuregistrisse emakeele valikvastuste hulka „lõunaeesti, võru“, „lõunaeesti, seto“, „lõunaeesti, mulgi“ ja „lõunaeesti, tartu.“

Juba 22.05.2023.a kirjutas Eesti Keelenõukogu haridus- ja teadusministeeriumile ning kultuuriministeeriumile: „Tuleks igakülgset analüüsida lõunaeesti keelte (seto, võru) seisundit ning töötada välja ettepanekud neile õigusliku staatuse leidmiseks; koostada asjakohane õiguslik, sotsiolingvistiline ning rahaline mõjuanalüüs.“ Kahjuks ei ole seda tänini tehtud.

Keeleteadlased Liina Lindström ja Karl Pajusalu Tartu Ülikoolist ning Sven-Erik Soosaar ja Jüri Viikberg Eesti Keele Instituudist kirjutasid haridus- ja teadusministeeriumile 16.01.2024. aastal:

„Riiklikku tähelepanu ja toetust väärivad ja vajavad kõik eesti murded, kuid lõunaeesti murdekeeled on eriasendis, arvestades nii nende põlvnemist omaette läänemeresoome keelest, suuremat erinevust eesti kirjakeelest kui ka praegust sotsiolingvistilist olukorda. Põhjendatud on lõunaeesti keelele anda piirkonnakeele staatus.“ /.../

„Lõunaeesti piirkonnakeel vajab edaspidi efektiivsemat toetamist. Keele taandumise peatamiseks tuleb luua rohkem keeleõppevõimalusi ja teha õpe vähemalt osaliselt kohustuslikuks, algatada atraktiivseid programme põlvkondadevahelise keelekatkestuse ületamiseks, tugevdada lasteaedade jm keelepesade tööd, rakendades vanavanemaid keeleõppes, keeleteadlikkuse suurendamiseks tuua lõunaeesti keel rohkem nähtavale avalikus ruumis, toetada eri tüüpi lõunaeestikeelset meediat jms. Nende tegevuste edukuse üheks eelduseks on lõunaeesti keele staatuse tugevdamine seadusandluses, sh keeleseaduses.“

Seto ja võru keele tunnustamist lõunaeesti piirkonnakeelena toetavad üksmeelselt Seto Kongressi Vanemate Kogu kui ka Võrokeste Kongressi Vanemate Kogu.

Anna ka Sina oma toetusallkiri!

Seto Kongressi Vanemate Kogu peavanem Rainer Rahasepp

Võrokeste Kongressi Vanemate Kogu peavanem Ülle Kauksi